

ANTWOORT
op de
Spits-feninighe selfs niet
ghemaeckte voor-reden en Tael Quael Solutie
(pag. 16. 17. en 18. gestelt) by eenen

IAN BEERNTSEN

wtgegeven, over t'Geometrische Vraeghstuck inden
Iare 1612. binnen LEEUWARDEN openbaer
aengheslaghen, op d'Proeve
Laet Konst blycken door goede Bewijs-reden, wel.
Alle ware Arithmetische ende Geometrische onpartydighe
Liefhebberen liberalijcken toegheschickt

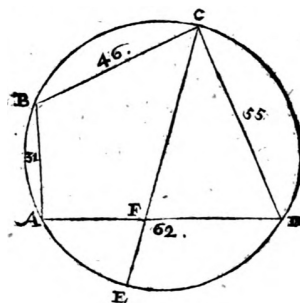
deur

PIBO GVALTHERI

*Eerste Clercq vanden Comptoire van Vrieslant: oprechte
liefhebber wisconstigher ghedachtenissen.*

Philipp. 2. 3.

Niet om twist, noch ydele glorie.

Gedruckt

TOT LEEUWARDEN,
By Abraham vanden Rade / Boeckdrucker Ordinaris.
ANNO duysent ses hondert derthien.

VERCLARINGE

p. ii

VANDE PROEVE.

**Laet Konst blyckē door goede bewijsredē /
wel.**

AENDEN

Goedt-gunstighen konstlievenden Leser.

D'AUTHEUR (die in t'minste niet aen des Vraegh-stucx practicale werckinge allene gelegen was / welcke uyt mennichvuldige spelonckē ofte hollekēs / gelijc alhier deur Tritōs kinckhoorē s'konsts verkleininge in verthoonde Operateurs selfs niet gemaecte ghedicht voor arbeydts belooningh pag 16. en 17. ghestelt / geblasen zijnde / overvloedelijck is ghebleecken / hem van vooren al bewust / altoos kan geraept worden) heeft Thoonswyse de konsten Arithmetica ende Geometria nae syne vermoghen / niet met Goudt ofte Silver allene (die met Vulcani diamantbyle uyt Iovis herssenen krachtich ghebaert zijn / waeraf geheel stil te swiegen als weynich te spreecken beter ware) dan met Minervæ Crijstallen Gorgonen Schilt, blinckende gulden helm ende scherppuntighe Lance, deur Euclidis Geometrische ongefalschte Bewijsreden wel (dat is grondelijck / voortbrengende / verstande) volcomen (opheffende uyt liefde) allen konstlievenden willen vereeren / omme also deur dien WIT Scyllæ ende Charibdis monstren (wanachtich) v^{er}midende / tot meerdere en grooter wetenschappen te komē:

Waeromme heeft dan dese Ian Beerntsz, doen hy vermeende d'onbindinghe Mijnder Quæstie gevonden te hebben / buyten gestroyden vrindtschaps schijn / met Goedgunstige liefde / ende niet deur feninicheyt tot meerdere gunst / als hy in d'selfs niet gemaecte gedicht opentlijcken verclaert heeft aen my gespoort ende gehadt te hebben / my persoonlijcken d'selve niet ov^{er}handicht? p. iii

Op dat hy over sulcx doende van d'Syne waenwetenheyt deur myne onderrichtinge (by avontuyr deur syne hoochmoedicheyt onnodich zijnde) stillelijcken t'Sijnder leere ende profyte ('twelck althans in opentlijcken druck geschiet voor allen oprechten konstbeminderē) onderrichtet mochte worden, Maer Helas! deur wat redenen sal hy

t'Ordeel der verstandighe Naecomelinghen ontvlieden? vermits d'selve niet alleen onbequaem / ende Geometriæ teghenwoordich onervaren / dan op t'hoochste byden kōst-doorgronders voor een verachter der onbevleeter Maechedē sal gekēdt zijn.

Nu dan / laet hem (die van sich selfs inde Fondamenten der konsten niets vermach) syne waenverstandt / deur andere (Quaetwilligers) Antwoordinghe / in de konst ghebruycken / sulcx doende tot oprechter liefde ende niet in opgheraepte Nydicheyt (als t'Sijnder schande verhaelder pag. gebleecken is) sal goetgunstelijker alsnoch neffens den selven gehandelt werden: ghedenckende hem tot meerdere Eere ende Vromicheyt sijns verstandts te sullen gheachtet werden / by aldien hy syne dwalinghen ende spyticheden, daerinne hy onverstandich ghestuttet wert / ende: s'naestens nadeel alomme kunnen geraept wordē / Christelijcken nae s'konsts aert wederriepe / ende bekende: verseeckert zijnde beter te weten d'waerheyt / sich selfs kennende / t'hanthaven / dan stantvastelijck deur uytwendighe waenwetenheyt in bedrieghelijcke uytstroijnghe voort te gaen.

D'Authour nietemin deur s'kōsts scherph^{eyt} (so met howaerdighe woorden van dese Ian Beerntsz. T'is dy leet dat een Schipper ende geen Doctor d'Questie ontbonden heeft **Item** du biste my te rap in die beck, schrieff tegens my, als deur andere spytighe arbeyts belooninge tot schrieven (anders niet) sijnder Eere te behouden) gheprickelt zijnde (so t'aenslach des Vraghstuex uyt liefde ende goede gunst des konsts is geschiet) sal den konst-dwaelder, deur t'doolhof sijnder waenwetenheyt met Ariadne draet des waerheys also (ongetwijffelt) alhier leyden / al waer t'allene in die Rechtstellinge sijnder onordetlijke beantwoordinghen, dat d'selve / indien hy mede konstlievich ware (so hy meent) Immers sodanighe verstandt heeft als hem deur d'syne uytstroijnghe by den konst-Onverstandighen groot toegeschreven wert / d'Ommeweghen sijns waenwetenheys, deur dese ende naevolgende bedenckingē / als zijns meesters D. Nicolai Muleri onderrichtinghe (so hy hem selfs dien aengaende alsnoch niet en kenne) met wien hy (sonder Roem gesproocken) te doene hadde / konstminnelijck sal kunnen ontvlieden: p. iv

Omme deur sulcx doende aen des Authours eertijts gehadt hebben- de goede gunst (so hy t'van herten-menende versoeckt) vriendelijcken wederomme te geraecken / ende niet over al te stroyen Onder een Terich kleet alsnoch meer (Howaerdicheyt) te berusten, ghelijck wijdt-

loopiger inde naevolgende geblijcken zal:

daeromme leeft minnelijck / ende andachtelijcker weder gelesen
hebbende / alsdan ordeelt onpartydich: Palladis Eere ende verde-
dinghe. Vaert wel.

Benevens d'Autheur ghedachtich zijnde d'Sententie
des welgeleerden IACOBI PELETARI
*Honores non sitio, Gloriam non desidero, interim tamen sic vivo,
(dicam ingenuè) tanquam id, quod non postulo, expectem.
Omnia (fato quodam meo) meditatione affectus:
quid præstiterim Doctorum judicio relinquo.*

AD
PIBONEM GVALTHERI
doctum & insignem Mathematicum.

EXAGITANT *plures hominum Problemata mentes,
Qua PIBO GVALTHERI, monstrat in arce domus,
Imponúntque notam dictis, morsūque cruentant,
Precipuéque scopum, quem meruere, silent.
Ach valeant! doctis melius spatientur in hortis
MATHESIS, nec non abditæ Arithmeticæ.
Nam nimis incassum, nimis heu miser ille laborat,
Constanti & verâ qui ratione caret.*

p. v

SCRIBEBAT
HERMANNVS RASSIVS
Phylosophiæ & Medicinæ Doctor.

SONNET
Ter eeren vanden Konst-rijcken
PIBO GVALTHERI
myne besondere Vriendt.

GELVCKICH is de mensch, geluckich is het leven,
Daer **Wetenschap** regeert der Konsten menichfout,
Met **Scherpsinnich v^{er}nuft** / die nimmermeer verflout,
En niet deur **Onverstandt** daer van s'haest werdt gedreven.

Sulck lof GVALTHERE vriendt, wert u hier toegeschreven
 Wt *Palladis* Palleys, de wijsheyt toe ghebout,
 Wiens falen nimmermeer *Onverstandt* wert vertrout,
 Maer den *verstand'ger* **Konst-deurgronder** wel gegeven.
 Want *Wy* te recht wel sien, end *ick* wel seggen derv',
 Dat ghy verwonnen hebt met worstelen *Minerv'*:
 Soo dat sy t'uwer eer u soo *Konst-rijck* gaet maken,
 Dat *Apoll'* u sijns harps geluyt lieflijck laet smaken,
 Met *Musen* driemael drie gesanck, voor arbeys Crooningh',
 Wiens Instrumenten meest berusten in u wooningh'.
So ghy noch veel,, Vraeg-stucken eel,
Ons toegaet schicken.
Zal Vrieslandt oudt,, in Konst vercout,
G'heel weer verquicken.

IOACHIMVS PETRI Pijnappel.

p. 1

PIBO GVALTHERI
 WENSCHT

d'Welgeleerde / wijt-vermaerde D. Adriano Adriani Metio Alcmari-
 ano Professori ordinario **der Mathematische - ghedachtenissen inder**
Universiteyt van Vrieslandt binnen Franeker syne veelgunstige vriend
gheluck en salicheyt.

NIET tegenstaende, *Eerwaerdighe vriendt*, de Titel deses Tractaets aen
 allen lieff hebben der Mathematijcque, besunderlijcken dien, d'welcke by
 d'hooghe Overheydt, zoo wel in dese als andere Provincien, daer toe publicè
 beroepen zijnde, omme alle vrye konsten, niet alleene van allen overlast te
 verdedighen ende voor te staen, vermeldet, maer deur haere geghevene oft
 ontfangene macht, ende autoriteyt tot des konsts waere voortplantinghe van
 allen Nydighen te patrocineren, niet gedogēde dat d'zelfde in t'alderminste
 gekrenckt ofte vergift werden, alhoewel *Arithmetica*, ende *Geometria*, zijnde
 alleen d'principaelste, ende seeckerste, jae Moederen aller wetenschappen,
 overvloedelijcken hun selfs sonder eenich anders behulp, alleen deur des
 natuers slechte gesettete *Hypotheses*, volcomentlijcken kunnen beschermen:

want ghemerckt alle dinghen deur verchieringe van woorden verheft, deur
 ghetuychenissen onderdrucket, ofte met bewimpelinge ondergestoten, ende

ommeghekeert kunnen worden, dese nietemin, allene op hun vaste gronden steunende, blyven eewich, ende onwederspreeckelijck. Hierinne is geen strijdt, p. 2
noch eenich alderminste dolinghe ofte bewimpelinghe, welcke niet terstondt met d'Toetsteen der waerheyt wert nedergevelt.

Gelijck d'natuer deur d'geringste beginselen (besiet den mensche) alencxkens tot volmaecktheyt sijns wercx komt: Also verheft *Geometria* (waerinne *Arithmetica* mede besloten is) haer selven trapswyse van t'kleyne tot het grootste. Wat is minder als een *Punct*? Wat volmackter als den *Circkel*? Wt t'eerste vloeyt alles, in desen alles in allen: By welcke d'hoochweetende *Ioannes Trithemius Abbas* d'Almogentheynt Godts aldus beschrijft: *Deus est circulus cujus Centrum ubique, circumferentia nusquam*, **Dat is:** Godt is een Circkel wiens Middelpunct over al, d'Omloop is nergens. Wat is wonderlijcker? als uyt des Circkels middelpunct so veel Radian te gaen ofte vloeyen als d'Ommeloop desselven begrypen kan?

Weshalven sodanige persoonen met aller billijckheyt wel onverstandich moghen gesecht worden, die dese konsten alleene verheffen, seggende d'zelve tot vermaecken ende verquicken van t'verstandt te strecken, s'menschen ghe moet alleene te verlusten, ende niet dienstich tot nut ende profijt van t'gemeene welvaart:

O Onverstandige, evenverre alhier der Oudtvaderen ontallijcke gheschriften ende wijs-saghen, by hen tot lof ende hoochweerdicheydt deser beyder *Ooghen* deur des H. Geests inblasen, schriftelijck naegelaten, met welcke d'verstandighe mensche tot inden Hemel ter eeren des Alderhoochsten opghetrocken werdt, zouden voortghebracht werden,

Tijt end' verstandt ontbrack my. Doch nietemin om in Nederlandtschen spraecke nae mijn verstant, beneffens andere, een weynich te verhaelen:

Soo merckt in wat hoochweerdicheyt *Mathesis* by den *Grieken* overvloede-lijck in hunne naghelatene schriften ghestelt is. *d'Persen* hebben geensins een Coninck hen te regieren toeghelaten, ten ware d'zelve met dese konsten begaeft ware. *d'Chaldei* hebben sy niet haere Priesteren in desen stoffe te oeffenen scherpelijck gheboden? Ende vermidtz ommoghelijcken ware alhier alle p. 3
Philosophen, Ick swyghe van hoochmachtighe Coninghen, Princen &c. ende wysen die dese Materie diepsinnich ondersocht, ende in t'margh ghegrondeert hebben, voort te brenghen. Souden wy met sodanighe als verhaelt, ende *Pythagora*, *Platone*, *Xenocrate*, *Aristotele* als andere gheleerden niet gedronghen zijn dese *Mathematische Konsten* in t'menschelijcke gheslachte voor nootwendighe beginselen, ende waerachtighe onwederspreecklijcke gronden aen te nemē? sonder welckē alle andere wetenschappen, als *Musica*, welck

anders niet en is dan *Arithmetica* in t'gehoor der eenstemmende gheluyden. *Optica* die *Geometriam* deur licht, schaduwe ende couleur uytgeeft. *Astrologia* ist anders dan een *Arithmetische ende Geometrische* t'samenvoeginghe in t'begrijp der Hemelscher lichten? *Medicina*, nae t'bevel *Hypocratis* synen zone *Theßalo* ernstich bevelende dat hy niet *Arithmetica* ende *Geometriam* tot verchieringhe sijns levens alleene, dan tot ghebruyck principalijcken der Medicinen gebruycken ende leeren zoude. *Iurisprudentia*, *Politica*, *Ethica*, daeraf Plato in sijn boeck de legibus: ende de Repub. V.E. wijt lustich berichtet. *Theologia*, nae d'woorden D. Augustini, segghende: dat niemant kome tot Godlijcke ende Menschelijcke dinghen sonder deser konsten kennisse. *Mechanica*, *Organica*, *Geodesia*, *Ars Militaris*, *Thypographica*, *Nautica*, *Bombardica*, ende andere ontallijcke weetenschappen, jae t'geheele leven vande mensche creupel ende onvolcomen is. Alhier dient mede niet versweghen te zijn t'schryven *Isodori*, daer hy secht: Neempt wech *t'Getal* van dinghen sy vergaen, ende also is tusschen den mensche ende onvernuftighe dieren gheen onderscheydt dan *Reden* welck is *t'Getal*. D.Plato ghevraght zijnde wie een wyse ware? Antwoort bestendelijck: Sonder *Arithmetica*, *Geometria*, ende *Musica* (in beyden bestaende) kan niemandt wijs ghenaeemt werden. Welcke alle bedenckende onse Oudtvaderen op t'hoochste bevyticht zijnde, hebben in *Arabischer tongen* (althans in verscheyden spraeken deur Godes almogentheydt ende geheymenissen van hoochgeleerde mannen deur Geometrische gronden wederom in t'licht ghebracht) seeckere verborgene schat (*Almucabala*, *Algebra*, *Regula rei & cēsus*, *Ars de la cosa*, anders *Cof* genaemt) beschreven, daer in besluytende groote verborgenthedē tot sulcken eynde ghevonden, omme deur dien *Stel-regel* met *Geometria* behulp, sonder welcken Sy niet bestaen mach, alle secrete diepsinnighe vragen te ontsluyten. p. 4

Om welcke als andere, des noodich, te verhalene redenen ons betaemde (aensiende, ende merckende d'liefde ghemelter personen, d'Phylosophische schatten daertoe deur Godes voorsieninge t'menschelijcke geslachte overvloedelijcken voorgedragen) d'selve met alle danckbaerheit t'omhelsen, ende minnelijck te ghebruycken. Is d'Overheydt niet bevolen dese heerlijcke *Voetsteren* (waeraf P. Ramus in d'vooreden 2. *Lib. Scholarum Mathematicarum* schrijft dat *Argus*, vande Poēten met 100000. Ooghen afgebeelt, noyt so scherp, lanck, breedt ende diep ghesien heeft, als deur dese twee lichten *Arithmetica ende Geometria* kan ghesien worden) in hoghe Scholen ende alomme van alle nydicheyt ende verfalschinghe te hanthaven? op dat deur sulcx, tot welvaert ende eere van t'gemeene beste, deurluchtighe verstanden,

(daertoe van Gode begaeft) tot meerdere lust ontsteecken zijnde, hun tot voortplantinghe vandien, s'naestens profijt, hoe langer, so meer oeffenen mochten. So ghy (O mensche) u selven besiet, zijt ghy niet dese konsten verstaende, ghedrongen te bekennen, t'zy ghy gaet, sit, legget, staet, op ofte af klimt dat uwe leedematen eensamentlijck eenighe Houcken, ofte andere Geometrische figuren maecken ofte t'samen brengen? In somma daer en is in d'gehele werelt niet buyten desen bestaende so is alles vande Heere Godt in *Getal*, *Mate*, ende *Gewichte*, dat is *Arithmeticè*, *Geometricè* ende *Isorhopicè* ghestelt, ende deur sijn onbegrijpelijcke Almogentheyte geregeert. Sap. 11. p. 5

Maer wat helpt meerder Eere, ende nutticheyte uyt der geleerder schriften voor te brengen? als d'hooghe Sententie *Quantum est quod nescimus*, **dat is:** Hoe groot is t'gene wy niet weten: met het ghemeene seggen alomme geheel wert verdraeyt? te weten: *Dat by een yeghelijcken te veele is t'gene hy vande vrye konsten heeft.*

Welck openbaerlijcken meer als te veele, immers aen my is ghebleeckē, Die, naekomende eenighe *ware liefhebberen*, mede uyt liefde verhaelder redenen, goede gunst aller konst-beminderen, tot onderhoudinghe ende ghedachtenisse van beyde verhaelde Lichtē uyt rechte Geometrische grondē, minnelijckē (kenne Godt) nae d'geringhe maete mijns verstandts, publicē aen *mijne huysinghe*, seeckere naevolghende *vraghstuck* heb aengeslagen, om d'selve met soodanighe lieflijcke *Solutie*, als d'myne ghepresenteerde *Noodinghe* mede brengt, van allen konstlievenden in t'Binnenste, (so sulcx onse voorouders diepsinnich verkregen hebben) ende niet sonder *Bewysredē* besichticht, ende na d'oprechte aert aller Mathematischer Oeffeningen, die als een kettingh van liefde in malcanderen sluyten, ontbonden te hebben.

Wat is witter als d'waerheyte die wy handelē? Wat grooter macht om *Vrientschap* te maken, als met sodanighe konsten, by d'welcke *d'volmaecktheyte* beduydet werdt. My ghedenckt, wanner Ick d'Mathematische beginselen inde *Vniversiteyt* onder V.E. liberale professie begonste te leggen, en allenxkens V.E. als andere Geleerder Boecken opsloech, dat ick met overgroote hope, wackerheyte, vreuchde ende vrientschap neffens V.E. als andere onsteken ware, ende ernstelijck tegenwoordich beholde.

Ick had al langhe voor d'eerste myne voorgestelde propositie, waeroppe dese gevolcht is, niet ghetwijffelt, dan tegenwoordich sodanighe zoilos gevonden, die niet ontbreecken soudē, met een verkeerden spottelijck verstandt uyt te stroyen, ende my tot een malitieuzen recompense voir te werpen dat ick anderer persoonen *Vrâghstucken* opraepde, ende voor d'myne vermetelijck uytstelde: 'tOgemerk vanden Auteurs. p. 6

Dan ick vertrouwe volcomentlijck, dat sodanighe berispinge weynich nydicheyts gewicht, by den ghenen inne holden zal, die welcke met bequamer Oordeel d'saecke sullen insien: Want die my dien aengaende wilden ankla-gen, zijn gedrongē niet *Campanum*, maer eerst ende vooral *Theonem* selfs daeraf te beschuldigen, van welcke d'eene ten naesten niets heeft dat by hem van *Theone*, die anderer *Geleerder* probationes van langer handt versamelt heeft, niet geleent is. Wat meer? d'*Geometrische voorstellen* zullen wy ghe-dencken, dat d'selve voor *Euclidis* vergaringhe, ende ordentlijke stellinge niet voor hem grondelijck bewesen zijn? t'Overheerlijcke Theorema vande macht der syden des Rechthoeckingen triangels, by *Pythagora Samio* nage-laten, wie sal dencken t'selve met treffelijcke demonstratien niet van hem ghewapent te zijn? Wat vermoet ghy dat *Thales Milesius* voir, na hem *Plato*, *Hypocrates Chius*, *Archita Tarentinus* ende voorts alle geleerde *Geometrae* gedaen hebben. Gelooft ghy wel dat Euclides t'schone *Problema van t'Orakel Appollinis* voorgesteld de Cubo duplādo oft t'verdubbelen des Al-taers overgeslagen zoude hebben, so t'selfde met bewijsreden hadde bekledet gheweest? Immers wat heeft d'wijtvermaerde *Euclides* anders ghedaen dā Ordre gemaect?

In summa wat isser dat eenich sribent sich selfs eygentlijck toekennen, ofte voir t'sijne houden kan, behalven d'verstandige stellinge? nae d'Sententie Terentij. *Nil est jam dictum quod non dictum sit prius*. Waeromme sal ick dan benydet werden, die dese vrāghstucken, ofte Propositionen (op my-nen naeme wel voorgesteld zijnde) so becledet hebbe, dat d'selve andere niet konen gesecht veel min toegeygent werdē? aengesiē daerinne bevonden wert, anderweghe niet beschreven te zijn, ghelijck breder in myne volcomene Solu-tie geblijcken zal.

O vrient: Ghy wetet, wat my (beneffens andere liefhebberen, daeronder p. 7 d'Eerwaardighe wijtberoemden *D. Adrianus Anthonij* binnen *Alckmār* Burge-meester, Ingenieur van Hollandt &c. V.E. welbeminde vader niet d'minste is, d'welcke inden laere 1588. mede seeckere treffelijck *Astronomisch Problema*, by V.E. in t'vierde *Tomo Astronomicæ Insitutionis folio 10.* voorgesteld, heeft uytgegevē) te wenschē stonde, anders (cōtrarie veler Sribenten) dan uyt *Mathesis* name hartelijcke veeler Geleerden *Goetgunsticheyt*:

Maer veelbesondere vrient, wat vergeldinghe is my by desen *Ian Beerntß.* hem innebeeldende (als verthoont sal werden) groote wetenschap, Alles son-der fundamēt, by avontuyr in zijn Schip bewesen?

Contrarie meergemelter liefde (t'is notoir ende bekendt dat hy van so-danighe waerdighe beginselen in t'minste geen kennisse heeft, oft anders is

d'selve ten rechtē vergiftet, op hem passende d'over schoone Apulei sententie: *Et id genus hominum invenitur, qui meliores obrectare malint, quam imitari, & quorum similitudinem desperent, eorundem adfectent simultatem, scilicet: Vt qui suo nomine obscuri sint aliorum innotescant.* **Dat is:** Sodanighe aert van menschen wert bevonden, die d' Rechtgevoelende liever hebben met lasteren t'achterhalen, als na te volghen, ende wiens gelijkheydt sy mistrouwen, diens heymelijcke vyantschap wert ghesocht, daeromme: op dat hunne Waenwetentheyte deur andere Scherpsinnicheyt moghe verheft worden) heeft d'voorss. Ian Beerntz. een groote *Fenininghe selfs niet gemaecte* Vorreden, van Eene (Godt geheel, ende my ten dele bekandt) my, alst blijkt, voor goede gunst toegepast ende bewesen, boven sijn *Nulle*, met recht gesecht, *Solutie*, miserabelijc van hem selven nageschreven zijnde, weerdiger van Styl, om onder sodanighen Operatie gevoecht te werden, stoutelijck (onder ghestroyden schijn van *Vrientschap*) my toegesonden, welcke *Operatie*, voor sodanighen valeur ende subtiylheyt hier achter sal bevondē werden, dien alle Rechtghevoelene Konstenârs, totter æquiteyt genegen zijnde, ende voor al p. 8 Ghy (O veelgunstighe vriendt) specialijcken in desen eervaren, daer toe niet om mynent, V.E. goede vrundt wille, dan principalijcken tot klaerder ondeckinghe der waerheyt genodicht zijnde, uyt d'myne *volkomene Solutie*, tot sulckē eynde hier benevens gaēde grondelijcken zullen oordelen.

Sal my by d'alderminst verstandighe wel qualijck afghenomen, dan veel meer niet behoren gheraden te werden (sodanighe Vergeldinge openbaerlijcken als in een Spiegel verthoonende) dat ick (die in aller vrientlijckheyt byden ontfanck sijns arbeydts, den voorsz. *Ian Beerntz*. eerst deur dien vriendt, deur wien my d'zijne *Operatci* (soo Hy t'noempt) overgedraghen waere, stracx daer nae in presentie des welgheleerden *Doctoris Nicolai MullerI* sijns meesters, beneffens andere goede wedersijds vrienden in desen ervarē zijnde, op myne kosten persoonlijk ghenodicht hebbe van d'sijne overgegevene Operatie Reeckenschap op behoorlijcke danckbaerheyt nae gelegetheyt der saecken te doene, nochtans op d'sijne uytwendighe verthoonde blyheyts toesage, niet verschenen zijnde) d'syne stoute onbeschaemtheit als hoochmoedighe achterclap tegens *d'waerheyt*, die in desen beneffens d'quetsinghe mijns ghemoets in tminste niet kunnen gheleden werden, deur myne stilswiegentheyt, hoe langer soo meer, onder eē dexel eens tederē kledeken voortkomende, met eenige myne geschriften ondecke, waer deur d'sijne *Nulle Solutie*, ende d'myne aengeslagene Vraechstukken voor allen liefhebberen tot op houdinghe ende langhduyrige gedachtenissē der kōstē, t'Mijnder ende Syner schāde ofte eere te strecken, ende bekandt zy.

Te meer op dat myne stilswiegen d'Min-wetende niet verhindere (voorde Scherpsinnighe in desen, d'welcke, wat by my ter eere des kōsts gestelt, by hē roockeloos gesolveert is, verstaē, onvreesbaer zijnde) ben besloten in verhaelder *Geometrischer liefde*, nochtans met harde woorden, neffens den selven te handelen.

Ende voorwaer, eewenverre ick eenighe d'alderminste hoope, ende veranderinghe sijnder sinnen nae t'advijs *Cujusvis hominis est errare, Nullius nisi insipientis in errore perseverare*. **Dat is:** *d[']walen is menschelijck, doch waenwetende voortganck sottelijck*, contrarie syne constante hoochblaesentheyte, waermede hy, tot naedeel der *Eedele Konsten*, als gewapent staet, vermerckt hadde, zoude (anders beraden geweest zijnde), hem by goede vrunden secretelijck (*andermale*) vriendelijck, sachtmoedelijck ende leerlijck tor synen profijt beter, nae Christelijcke ende oprechter Geometrischer liefde, onderrichtet hebben. Maer gemerckt d'selve in sijn voornemen hertneckelijck, waen-achtich (daer ick my verseeckere, dat hy van *D. Mulerio* sijn meester, ende andere goede vrundē beter berichtet, beraeden, ende sekretelijck wel ghetoest wert) voort gaet: waermede hy vermeent by den gemenen man uyt sulcx hooger geacht te werden, zal alhier also met hem handelen in redenen, als voor desen d'Geleerde Outvaderen, ende Heylige mannen (wiens exemplen tot huyden den dach overvloedelijcken ten thoon ons naegelaten zijn) met alle waerheyte stryders aengegaen hebben, d'welcke, vermerckende met soete redenen, als deur sachtmoedighe middelen, niet te kunnen verbeteren, t'selfde met vier, water, ende wapenen (Ick in plaetse vandien deur krachtighe straffinghen van woorden) geholpen hebben.

Derhalven is my veel liever, *goeder Conscientie*, in desen ende diergelijcke, dat *d'waerheyte* My by desen Ian Beernss. een haet make (t'welck al langh is geschiet) als dat *Goet-gunsticheyte*, deur *beveynsden ommeganck* ende *vriendtschap* zoude vercreghen werden.

Ende voorwaer Hy, wiens Onbestandich, Archlistich, Mennichvuldich veranderlijck *Ingenium*, al voor lange, te weten over d'Eerste aēgesettede propositie, luydende: *Latere Diametroq̄, additis Radix-AEdificij* $\sqrt{769\frac{2}{7}} + \sqrt{153\frac{6}{7}}$ (d'zelve mede in teghenwoordicheyte lofweerdigher vrunden, voor d'syne (nochtans *Muleri*) *Solutie* met schalcke, ende beveynsde woorden, segghende: Ick hebbe d'selve solveert, heymelijck verstaende een ander, stil-swyge, hoochblaselijcken voortbrengende) my ten besten bekant is geweest, heeft sodanighe archlistighe stoutheyte, hoowaerdighe onversaecheyte, onschamele voorhoofte, by my niet alleene, dan by sodanighe persoonen overvloedelijckē,

als by d'laeste geblijckt, *sijs persoons* Solutie hoochachtinge, *Mynder questie* verwerpinge, opgeheven, d'welcke persoonen (*onverstandich*) in d'syne waenwetēde hoochblasentheyte verwondert zijnde, anders niet kunnen spreckē ten antwoorde, als: Iae ist anders niet? een ongelooflijcke verwonderinge sijs (*Waenachtich*) verstandts, met t'heerlijcke *Caroli Quinti* sententie *Plus oultre*, vermeetenlijck gemaect.

Wel aen: soo *d'Auther* by desen *Ian Beerntz*, deur waerheys, niet min sijs neersticheyts nijdt ghehatet wert? wat is ist anders, dat hy in waenwetenheyt blyvēde hartneckelijcken steecken, d'overheerlijcke konsten met kleynachtinghe aenvechtet? wat ist dat deur afgonst des *Liefhebbers* (Ick sal beter segghen des *Konsts*) d'overschone weerdighe lichten (*Vyantlijck*) tot Eere aller Onverstandighen van dien, openbaerlijcken werden bestreden?

sonder twijffel hy kan in synen maghe van Hoovaerdije niet verdouwē *d'Proeve: Laet const blijcken door goede bewysreden, wel:* wat t'meeste is d'selve ende zal niet kunnē verteeren d'strydicheyt sijnder *Conscientie*, waermede hy in plaetse van hooghe woorden met d'bevestinge *lae* ter presentie *D. MulerI* als andere Konstlievende persoonē verclaert hadde, sulcx alles zo wel *Theoricè dat is Spiegelachlijck* (waerinne alle Mathematische vrâghstucken principelijcken bestaen) als *practicè* syne ende niemants anders werck te zijn: Alwaer contrarie, een kindt zoude t'mercken, ut syne sotte hiernae ghesettede antwoorden ghebleecke, niet het alderminste bewijs sijs wercx gegeven te hebben, dan seggende metten *Pape-gay. Dat heb ick u noch te segghen.*

Waeroppe *d' Auther* onvredich zijnde, is de gemelte *Ian Beerntz*. deur hem geperset, eyntlijcken (*Sijn Reden*) te verclarē *Nicolaum Petri Daven-triensem* ghevolcht te hebben, dien volgens aldaer stonde ofte hy beschreven hadde, voir goet (*Sunder verstandt*) achtete, ende eevēverre hy aldaer sulcx by hem gewrocht was, niet hadde beschrevē bevondē, alles voir zo veel *hy* gheopereert hadde, moeste achterghelaten hebben. p. 11

Maer wat ist t'gene Nicolaus Petri vande *Geometria* als *Arithmetica* anders, dan t'hoochste deur *Algebra* *practicè* beschreven heeft? zijn aldaer oock d'gherinsten *Bewysredenen* (t'aldermeest sommige toetsingen sonder demonstratien) van hem ghestelt, met welcke dese *hoochblaser* hem opsmocken kan?

Summariè: Ist oock mogelijkē deur een eenighe *Nicolaj Petri Daven-triensis* Geometrische vraghen, immers d'94e. (welke alleen ende specialijcken van een ongheschickt viercant in d'halve Circkel, wiens twee t'samenloopēde overstaende linien in t'punct A. Rechthoeckich (sonder bewijs) aldaer voorbedachlijck van hem ghestelt, lerende vermeldet) dese *Myne voorstel*, in d'geheele ende niet in een halve Circkel, daer toe in t'alderminste geen

Rechthoeck bevangende, nae *Syne Algebrische documenten* ofte leeringhen in t'vinden der Diagonalē, waerinne (*als Ludolph van Ceulen zal. gedachteniße* in sijn boeck Vande Cirkel pag. 65. tot hoochwaerdich^{eyt} dusdanigher Vraghstucken, daer dese Kunst-vermacher met d'Syne *niet gemaecte gedicht* vermetelijck wtstroyt *Chierlijck* ghepronckt, maer weynich (*vernufts*) aenghelegen te zijn,

Spreeckt aldus: *Noch vinde ick, hem verseeckerende deur over groote neersticheyt, ende niet met kleynachtinge verkregen te hebben, Hoe vier linien van ongelijcke lanckte in een Cirkel kunnen beschreven werden, zulcx dat d'vier Winckels den Ommeloop raken*) d'grootste wetenschap alhier bestaet, volkomentlijck op te lossen? *O Neen.*

Wat zal daeromme t'syner hoochblasentheyts ondeckinge behoren besloten te werden als dit: *Sodanighe personen die andere verstandigher boecken, waerinne alleen d'Practijcq ende gheen Theorijcq (ofte bewijsredenen wel) gevonden worden, ghevolcht hebben, by ghebreck van dien ende hun eyghen verstandt tot geen oprechte Solutie eenigher Geometrischer als Arithmetischer questionen kunnende komen, zijn ghedronghen te bekennen, manneken na manneke niet anders aldaer ofte elders gelijk beschreven stonde, ghevolcht te hebben, diensvolghens geen vereyschte Bewijsredenē, wel, hebbēde, moeten revoceren ende t'haerder schande inkloppen, t'geene sy met hantastinghe in goeder personen teghenwoordicheyt met den Eet jae verclaert ende uytgesproocken hebbē:* p. 12

hier af is voorgestelde *Ian Beerntß. in desen d'Eerste geweest:* wert besloten, al schoon d'rechte Solutie der ghemelter vrâchstuck by hem (des *neen* als geblijcken zal) ghetroffen waere, dat hy t'zelfde onverstandelijck manneken nae manneke, als een kladder, contrarie den aert der onvernunftighe dierē sonder vrucht gevolcht, ende sonder sijn profijt vruchteloos anderer treffelijcke welbearbeyde *Vraechstuckē*, tot syner grootē schade ende schande, der konsten oneere verteert heeft.

Maer hoort (*lieve Konstbeminderen, besonderlijck Ghy O waerde Vrient*) wat sal in desen alleene aen my mispresen werde? dit t'weten: dat Ick, tertijt by *Doct. Mulerium* ende eenen *konstverstande* in t'verstaen onser beyder, eyntlijck alleē om vrientschap (ist anders niet om eygen Eere des Meesters, Discipels hoochmoedicheyt, meer tot klynachtinghe mijns arbeydts, niemant dan Godt benefens my bekādt zijnde) uytsprouckē wierde, dat d'voorsz. *Ian Beerntß.* al veel arbeydt ende voor *een deel* des Autheurs Quæstie, te weten deur sijn verthoonde Operatie (*beyde zelfs der begeerder linien onseecker zijnde*) ghesolveert hadde, lachswyse weyniger woorden doenmaels

op d'waenwetende operatie ende ongefundeerde uytsp<r>aecke gebruyckte?

Maer konde ick niet? Ick wilde niet teghens sodanighen konstverachter d'Heerlijke *Euclidis*, *Theoris* 35^e. propositie des 3^{en}. boecx (luydende: *Soo in een Circkel twee rechte linien malkanderen deursnyden, dan is d'Recht hoeckighe figuyr vande stuckē der eener linie gelijcke groot als die vande deelē der andere linie besloten is*) tot proeve vande syne getalen, onverstandich gewrocht zijnde, t'zijnder leere voortbrenghen, waermede ick tot *Vytsp<r>aeckx*, ende des *Operateurs* langhduyrige schande beter alle waere p. 13 konstlivende by desen hadde voor te stellē, d'welcke: (confererende, ende examinerende, syne voortgebrachte *Binomische en Apotomische getalē*, so noēt hy d'zelve, met de 37^e. ende 74^e. Proposiitiē *Euclidis* sijns 10^{en}. boecx) datelijcken, al schoon d'voorsz. 35^e. propositie d'selfde goetkende, zullen bevinden, d'selve getalen, by hem voor *Solutie* gestelt, in t'minste niet voor *Binomia* ende *Apotoma* ofte *Residua* (daeraf dese Ian Beerntsz. als noch geen kennisse, jae wat meer is *leerlijck* noyt verstandich voor desē gesiē: Ick swyge gelesen heeft) kunnē genaemt, maer geheel van *Euclide* verworpen werden:

Waertoe dan (t'gene aldaer ende volgēts by d'hoochgheleerde *Christophorum Clavium Bamb.* syner *Algebre* in t'27^e. cap. Item by *Christophorum Dibuvadum* ende andere $\sqrt{12} + \sqrt{3}$. 20+6. $\sqrt{12} - \sqrt{3}$. 20-6. voor *Binomia* ende *Apotoma* expresselijcken verboden werden, aengesien $\sqrt{12} + \sqrt{3}/20+6$. voor so veele als $\sqrt{27}$. ende 26: Eensgelijcx $\sqrt{12} - \sqrt{3}$. 20-6. voir *Simplicia* $\sqrt{3}$. ende 14. gesecht werden) d'syne geoffereerde, by my ende alle *Euclidis*, als anderer geleerder navolgers, tegens verbodt hertneckelijck voor oprechte (daertoe sonder *Bewijsreden-wel*) *Solutie* op te nemen, ende voor goet te bekennen?

Tegens wien heeft hy gedacht te doen te hebben. Met een verslagene? Tegens welcken nae d'syne opēbaere veeler-radende uytstellingen, vermeent hy met *Icarische* fleugelen (Iae d'alderminste *Bewysreden* in Conferentie, als vooren ten deele verhaelt is, niet hebbende, ten waere deur anderer inblasen) by stijl ende maniere van schryven feninichlijcken uyt d'eene als andere Cavernen voorthalende, hem selfs te verheffen? Aen sodanighe, die alsnoch van syne waenwetenheyt en andere syne verhaelde verthoninghen gheen kennisse draghen?

Voorwaer ick liege niet, dan (nae veelvuldige overleggingē aller sijnder waen-woorden, ende onversaechde syne gedane arbeyt, *sunder bewijs*, alene mannekē nae manneke, niet om inwendighen konst, dan uytwendige *Hoovaert* in verthoonde *Slechticheyt*, merendeel by allen onverstandigen deser konsten t'myner kleynachtige te bekomen) op hem rechtelijck te passen p. 14

d'Sententie *Tertulliani* tegens den ketter *Hermogeē*: wiens leere hedensdâchs alsnoch in swanck gaet: *Klap-achticheyt* voir *welsprekentheyt* te achten, *Ombeschaemtheyt*, *stantvasticheyt*, *waenwetenheyt* *scherpsinnicheyt* te zijn: ende een *yegelijcken te achterhalen* behoren ghedaen te werden:

Maer woorden nae t'Spreeckwoort vullen geen sacken, die alle te veele in d'Syne *zelfs niet ghemaecte* voorreden tot kleynachtinge des *Vraechstucx* ende *mijns persoons* gestelt zijn: wat d'Autheur ende sijns *Vraechstucx* stellinghe belanght, Hoedanich die beyde zijn kenne Godt, ende zullen alle Rechtghevoelene, diepsinnich eerst ondersoeckende, *d'Adder* ende *AEoli* fantasijen, niet *Leeubytende* dan *Leerachtich*, alwaer het allene in de *klippeken* der getalē *Rad. AEdifici* $\sqrt{769\frac{2}{7}} + \sqrt{153\frac{6}{7}}$. ende inden *diviseur* $\sqrt{11 - \sqrt{82\frac{3}{4}}}$. voorbedacht deur stadige oeffeninge onder geē *Zeemans teerich pijeken*, dan in *Konincklycke neerstich*^{[ei]t} ende liberale studie, geleerder aensienheyt, ter eeren der verhaelder konsten *onpruylachtich*, ende *onvreesbâr* daerinne verchiert sittende, wat by my gedaen is, alhier onpartydichlijcken mercken.

Wil daermede mijn geschrifte besluytē, ende nae t'gevoelen aller geleerder Scribenten (niet twijffelende desen, als andere in veele vreemder verstandighe als Min-wetender handen ommeghewentelt te zullen werden) tot eenen *Pat-roon* ende mynen Mæcenât verkiesen *d'welgemelte Professeur D. Adriano Metio* mynen veelgunstighen besonderen vriend, d'selve my nae veele bedenckingen verplichtet houdende, niet om dat ghy (*O vriēt*) desen van nooden hebt, ofte hier uyt zouden eenighe alderminste wetenschap bekomen, die sulcx als ontallijcke andere vruchtbaere Mathematische documenten beter zouden kunnen voortbrenghe:

Maer dat dese myne arbeyt (alle Konstlievende, *Geometrischer ende Arithmetrischer liefde*, onpartijdich toegeeygent) vanden ondanckbare nydige *Schijn-Konstenaers*, ende van allen achterclap, haet, nijdt, ende afgonst (by oudts al over veel hondert jaren: lae hedensdachs verkeerde Geestē, waer onder dese *Cautelaris* waenwetenlijck gevonden, welcke niet tot oprechte liefde ende wetenschap des konsts, sunder welcke d'utwendige Konst-verchieringhe manck gaet, niet tot vorderinge van goede konsten genegen zijnde, dan op t'alderhoochste tot onheyl vā t'gemene beste alsulcke feninige wtstroyinge makē, dat niemant jeets goets tot lof ende ter eeren der konsten althans te voorschijn brenghe mach, twelck, al eer zulcx met verstandt gelesen, Ick swiege leerlijck by den ghenen overghedacht wert, niet terstondt van alsulcke, die, t'gene hun alleene deur meesters leeringhe, sonder bewijs bekant is gemaect, contrarie verhaelder Voorouderen gebruyck, sunder voortbrenginge

p. 15

Waerover ick voor-nemen zal (te meer bevindende onsen ghepresenteerden arbeyt, zulcx grondelijck vertrouwende, voor aenghenaem by V.E. opgenomen te werden) my van selfs als vooren ongedronghen voort comende, in wackerheyt met meerdere vlijt, tot voortsterkinge *Mathematischer gedachtenissen* t'beneerstighen, ende voortaan met gheen *Zoilis* ofte nydighe Geesten in *verthoonde goetgunsticheyt* t'heurder nadeel niet meer te bemoeyen: Maer my in myne privè studeringē ende domestique beroepingē in ruste t'houdē, zōder met eenighe aldergeringhste moleste ende verdrietighe verhael doende te zijn. Godt bevolen: Wt mijn studoir desen xvij^{en} Februarij in, t'laer onses Heylandts ende Salichmakers Duysent Seshondert ende Derthien nae den olden Stijl.

p. 16

D'LINIEN DF. AF. *van* DIAMETER *des Circkels uyt C. doorsneden,, snel*

Met d'lanckte CF. EF. door d'bekende alhier te produceren,, staen:

*Areâ QUADRILATERI gedeelt met $\sqrt{11 - \sqrt{82\frac{3}{4}}}$. ghy zult fourneren,, gaen
T'GETAL des IAERS. Laet Konst blijcken door goede Bewijsreden,, wel.*

In recompense deses, is my opden 16en. Ianuarij. 1613. (onder gestroyden schijn van vriendtschap pag. 7. gesecht) d'naevolgende VOORREDEN metten ondergestelden OPERATIE van eenen IAN BEERNTS toegeschickt.

SOO VOLCHT

Exemplâr ofte Copia van IAN BEERNTSS' zelfs niet allene ghemaeckte / dan wat erger is qualijck naegeschrevene Voor-reden / byden voorsz. Auteur tot eere vanden DICHTER alsnoch Orthographicè verbeteret.

Ontfanckt t'gedicht W¹ toegericht,

Voor u Arbeyt ten loone:

Die ons zeer veel Vraechstucken eel,

Stelt openbaer ten thoone.

p. 17

Als eens des werelts Oogh met syne gulden waghen,

En paerden snel gewickt, hem selver had doen draghen

Verr' uyt ons ooghs gesicht beneden d'Ocean

In d'ander werelt, daer s'ons tegenvoetich gaen:

En dat ons in sijn plaetz haer weder ginck verthoonen

De spits-hoornige Maen met helder glans beloonen:

En dat de baren hooch sich hadden lecht ter neer,

Als ÆOLVS ons liet, en ZEPHYRUS quam weer,

En als nu was in rust ZEE-GOODEN en SIRENEN

En TRITON niet en blies KINCK-HOORN tot ons verklenē,

En als sich t'rouwe volck tot slapen had ghewent,

En t'schip behouden oock geen sorgh'lijck KLIP omtrent,

En dat die honden vel van SCYLLA niet en basten,

Noch ons de stromen heet CHARIBDIS niet verrasten,

Maer alles naer ons wil voorspoedich op dat pas,

¹Spytich.

Zoo dat ons schip scheen in behouden haven was:
Dies t'Sin becommert my, besodelt met gedachten,
En wist om slyten niet dees' winters langhe nachten
Tot traghe slaep my ried de loye LEEDICHEYT
Maer wacker MVSÆ, dat ontrieden met bescheydt:
My stellend' in t'gemoet, my stellende voor ooghen,
Diverse konsten eel, verr' boven mijn vermoghen:
Dies my van schaempte schier onsoncken was de moet,
Maer als ick overleyd' wat STADIGH OEFF'NINGH' doet,
Dacht ick met vreuchden nu, end' nam met een bedincken,
Op t'geen ick eertijtz sach in GOUDEN LETTERS blincken.
Tot dat ick t'ondersocht, end dit naevolgend² schreef:
D'aenporrend' lust tot konst gestadelijck my dreef,
Hoewel ick was beducht, hoewel ick was in sorgen,
Dat onder T'GVLDEN SCHRIFT wat swaerheydts was verborgen,
Gelyck somwijl gebeurt als Son t'Aertrijck verhit,
Dat onder t'schone kruydt dickmael een ADDER sit:
Maer als ick met aandacht t'ze< l >fd' wel ginck overwegen,
Vond' ick t' CHIERLIICK gepronckt maer weynich angelegen;
Gelijck GESCHILDERD' LEEUW door gramschap toornich siet,³
Seer wijt te gapen schijndt maer ganslick bijttet niet.
Doch op dat ick doch,, niet,, V ARBEYT schijn t'verachten,
Besluyt ick mijn⁴ gedicht en wil lijdsaem verwachten,
Voor⁵ eyghen Arbeyt die ick u hier stel ten thoon,
Geen GOUD noch SILVER uyt maer⁶ GOEDE GUNST ten LOON:
⁷V GOEDE GUNST die my een tijtlanck is ontoghen
Waarvan d'Oorsaek ick niet tot noch heb weten moghen⁸.
Beveel hier meed' mijn werck beveel hier meed t'gedicht
Aen V maer bid dat niet partydich Ordelt richt⁹:

²Na eēs anders qualijck na

³. SVNDER BEVVIISREDENEN. leest andachtelijck d'11^e. pag. wat Ludolf van Ceulen hier af spreekt.

⁴zelfs niet ghemaecte

⁵zelfs niet ghemaecte

⁶FENINICH^{eyt}.

⁷Merckt.

⁸Snorckende vvaenwweten^{eyt}

⁹Proefmeester EUCLIDES

En oft het niet en was nae u wil' sin oft wensche
*Dēckt t'is goet*¹⁰ ZEE-MANS werck en t'mist oock wel eē mēsche¹¹
Doch zo ghy t'recht bevindt u bid ick niet en PRUYLT,
*Acht onder't TEERICH KLEED dickmael*¹² *kleyn WIISHEIT schuylt.*
*Ist dat ghy vindt,, dat ghy niet mint,, In mijn gedichten: steurlijck,,*¹³
*Denckt dat my eer,, van u t'zeld' meer, Wel is geweest,, gebeurlijck.*¹⁴

p. 18

VOLCHT D'OPERATCIE.

$$\text{C.F. } \sqrt{\frac{54363016624022274693525}{43866653126040244500}} +$$

$$\sqrt{\frac{767843965608884334592243873290884275488591938204199610160888167125659062500}{2560986470443247532841826573727160935745602974175672175553172787256250000}}$$

$$\text{F.E. } \frac{54363016624022274693525}{43866653126040244500} -$$

$$\sqrt{\frac{767843965608884334592243873290884275488591938204199610160888167125659062500}{2560986470443247532841826573727160935745602974175672175553172787256250000}}$$

$$\text{A.F. } 31 - \sqrt{\frac{1257801146340365655152109646235636054259963274690612500}{58381168562937107897735435985364682093164026475612500}}$$

$$\text{F.D. } 31 + \sqrt{\frac{1257801146340365655152109646235636054259963274690612500}{58381168562937107897735435985364682093164026475612500}}$$

Wat aengaet t'GETAL DES IAERS te vinden, heeft verclaert weynich anheleghen te zijn: lae wat meer was, wille zulcx staende-voetz verrichten.

HOORT DEN VERACHTER. VOLCHT SIIN KLADDEVVERCK.

$\sqrt{4948020}$ gedeelt door $\sqrt{11 - \sqrt{82\frac{3}{4}}}$ komt $\sqrt{1422960 + \sqrt{1384739294400}}$
 ten naesten by $\sqrt{2599709}$.

ANNO 1612 den 11^{en}. Maj^{es} 5. uyren, 45 menuyten, 20. ceconden 45. terssen

Merckt hier zijn onwetentheyte in t'anvanchen des dachs.

p. 19

Is dit niet een treffelijcke welverchierde *Operatci* in lange getalen? voor eenē alsulckē lief-hebber, daer toe sonder eenighe *Bewijsreden*, tot Resolutie

¹⁰Waēweters.

¹¹Sot

¹²groot Hovvaert

¹³Meer als te veel, beter tsijnder Eere gesvveghen.

¹⁴Onvvarachtich deur Nydichheyt gedicht.

(hy meent sijnder ontbindinge) op des Autheurs geproponeerde Vraeghstuck vrientschapshalven s'Operators Eere (lae overgrooten schande ten thoone aller konst verstandigen) over te geven?

die benevens dien alsnoch hē niet geschaēt heeft opētlijcken daertoe in des welgeleerdē sijns heerlijkē Meesters D. Doctoris Nicolai Mulerij als andere geleerder persoonen tegenwoordicheydt (boven de straffinghen doenmaels byden voorsz. Mulerio hem ghedaen) hoochmoedelijck te verclaren aen myne Vraechstukken weynich (*Verstandts*) gelegen te zijn?

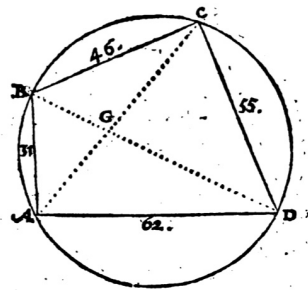
Immers hoochblaselijcken opghestelt, dat hy alsnoch veel meer (Ick achte *konstschenden*) konde doen, voir my onvreesbaer zijnde, wanneer ick meer proponeren vermochte. Iae een *driedobbelen konst-verachter* ende *hater* des-selvighen in zodanige onordentlijcke stellingen, alleene voorgebrachter getalen, ende in't teekenen der geproportioneerde linien, welcke syne *nulle ghesettede figuyr* billijcx, soo hy in t'minste hem selfs hadde gekent, t'sijnder eere in zulcx te behouden, by hem mochte achtergelatē zijn sonder byvoeginge mijnder aengeslagener zijffer-letteren, in welcke perfectter teeckeninghe, niet mijn wetenschap, besonderlijck eens *oprechten Mathematicien* bestaet, daer by ofte ter zyden also kreupel ghestelt dat my tot meerdere schande (al waert by my zelfs) dan Eere voor allen diepsinnigen, ende Curieuse konstbeminderen, voor welcken ende niet voor waenwetende *myne questien* voorgesteld zijn, zoude ghereeckent gheweest hebben,

eevenverre ick *Zulcx met sijn handt geschreven ende geteeckent waere, alsnoch onder my berustende* in opentlijcken druck copielijcken overgave ende uytstiet.

Wat voortz by desen Ian Beerntß. opden xx^{en}. *Ianuarij 1613.* ten huyse des voorsz *Doctoris Mulerij* ter presentie als vooren, over sijne werckinghe beantwoort is gheweest, is vooren p. 10. 11. overvloedelijcken by my (inder waerheyte meerder, kenne Godt niet minder also geschiet zijnde) aengeroert: p. 20

Sal alhier sijne simpele woorden ende *doent* allene by gesette figuyrē, voortbrenghe, op dat die *verstandighe Leser*, d'syne *waenwetentheyte* te beter als met der Ooghe aenschouwe.

Heeft tot vindinge der Diagonalen aldus gesproken

Eerst by vergelijkinghe van Triangels seggende.

GELIICK A.G. (daervoren onverstandich, poserende 1r. als oft deur andere getalen zulcx niet konde gedaen worden) teghens BG. also houdt sich AD. teghens BC. volgens als BG. tegens AG. also CG. tegens DG: d'Syden behoorden wel gelijk van hem ghesecht te wesen, dan d'settinge (deur quade onthoudinge) is niet wel by hem gedaen: Want behoorde aldus, om sijn meninge te bekomen, ghesproocken te hebben: Gelijck AD. (beginnende vande driehoeck AGD) in reden is tegens AG. also BC. tegen BG. vorder AB. staet neffens BG. ghelijck CD. tegens CG. Ende om GD. te vinden (Evenverre hem de 35^e. propositie des 3^{en}. Euclidis doenmaels, naderhandts deur inneblasen, omme deur behulp vandien syne Getalen tot purghe te stellen, nochtans om andere Reedenen pag. 13. Reg. 24^e. valsch sijnde, bekomen hebbende, bekant had geweest) zoude niet behoeven te seggen: Gelijck AB. p. 21 tegens AG. also CD. tegens GD. dan deur leeringhe voorgaender 35^e. Propositione, t'*Rectangulum* AG. CG. deur BG. ghedivideert zijnde, zoude GD. openbaer gheweest hebben. Doch waer uyt is gevraecht d'syden der driehoecken AGD. BGC. als AGB. DGC. gelijk ende also gewis geproportioneert te zijn? Item niet allene welcke hoecken ghemelter Triangels ghelijck te wesen?

Maer wat meer was by welcken ende waer uyt hy verseeckert waere *dese myne ghestelde figuyre* ofte *Vrâeghstuck* (*Fraudulôs*) in een *Circkel* (welcke wetenschap hem hier nae, so d'vlytighe Leser in t'volghende horen sal, vannooden is) gebonden te zijn? *Antwoort: Daeromme:* by hem stilswieghen behoudende, dat hy van verstandiger dien aengaende, tselve overstandich ghelovende, also onderricht ware, Spreeckende: *Dat heb ick u noch te segghen Maet:* ende so voorts met andere sijne medegesellen vertrouwende, dat d'*Auth eur* openbaerlijcken zulcx ongebonden niet aengeslaghen hadde. *Merckt d Waenwetende Antwoordinge.*

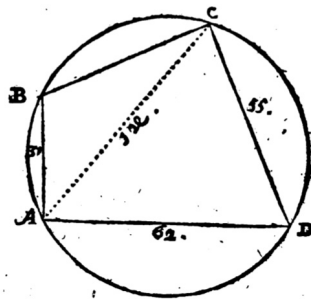
Daernaey beyde diagonalen in verborgene *Cofische ghetalen* (machmen

dselve so noemen) deur t'samenvoeginge gevonden hebbēde, secht: *dat d'Recht-hoeckighe figuyr van beyde diagonalen ghelijck sijn d'Paralellogramma vande overstaende linien quadrilateri ghelijck genomen*. Wel is waer: uyt wien bewijst hy zulcx? *Antwoort: Nicolaus Petri Daventriensis* wien hy also gevolcht heeft, gelijk inde 10^e. pag. 35^e. Reg. vooren geroert is, beschriefft t'zelfde in [d'49^e.] < d'94^e.> *Questie* sijnder *Geometria* ende dat uyt *Ptolomeo*: was ghevraecht om tzelfde by hem te bewysen, aengesien niemant eens voor al verseeckert kan zijn eetswes Ongevalscht by een ander ghestelt te wesen, voor dat t'selve by Eemant zelfs uyt goede *Geometrische Fondamenten* ofte gronden met verstant bekleedet is geweest: *Antwoort* zulcx alles voor goet (*Onverstandich*) houdende, t'gene *Nicolaus Petri Davētriensis* aldaer ende alomme, diens-volghents wat by andere Meesters beschreven ware voor goet bekende, en aennam.

p. 22

O Sot in wetenschap, die in t'minste niet geleesen heeft t'gene allene d'*Welgeleerde Ludolf van Ceulen* in sijn boeck vande *Circkel* (*onder hē staē verslytēde* (?)) in d' 1^e. aen de Leser ende oock dese *Questie* beroerēde in d' 66^e. p. niet allene valsche Regulē verhaelt, Spreeckende: *So verre ick alhier wilde ghebruycken die middelen die ick beschreven gevondē hebbe, zoude komē voor den Diameter een Binomium, welck in desen* (ghelijck mede voor myne begeerde linien) *ommoghelijck is*. Corts daernae somen in t'zelfde de voornoemden Regel gebruyckte, dan soudemen voordē diameter des Circkels een getal vinden korter, als dat getal der lanckster linie daerinne beschrevē, t'welck absurd is, Maer gebiedt een goede *Mathematicien* oft *Wisconstenâr*, die t'syner vrucht alles wil doen, hem expresselijck te wachten voor sodanighe leeringhen, die sonder *Euclidis*, **dat is** *Geometrische fundamenten eens ende voor al* tot verseeckeringhe ende bewijs verstanden zijn: Waeroppe dese myne *Vraeghstucken* met de woorden, *Laet konst blijcken door goede Bewijsreden, wel*, gegrondet, ende sonder welcke alles Vruchtloos is.

Voorts hem beter willende opscherpen.

Soeckt d'Diagonalen sonder vergelijkinghe van Triangulen

ALSO.

POSERENDE voor AC. (een der diagonalen) 1r. soeckt deur drie bekende syden des driehoecx ABC. Inhout: Eensgelijcx deur d'gesettede 1r. t'Inholt des Triangels ADC. t'samen voegende Spreeckt t'Inhout *Quadrilateri* gelijk te zijn: Op gelijcke manier (d'treffelijcke ClaudI Ptolomei oft Copernici leer- inghen onbeschaemt verwerpende) werckt om tot d'andere diagonâls lanckte te komen. p. 23

Maer, lieve aendachtighe Leser, uyt wat holleken sal hem *Quadrilateri area* bekend zijn als deur een speciale manier? (daer hy, t'is waerachtich, by handtastinghe in der Geleerden presentie vooren verhaelt met den *Eet lae*, gesecht hadde t'Inhoudt des *ongheschickten Viercants*, by hem allene duer d'gebruycelijcke manieren verkregē te zijn, omme deur diē te bekomen t'getal des laers)

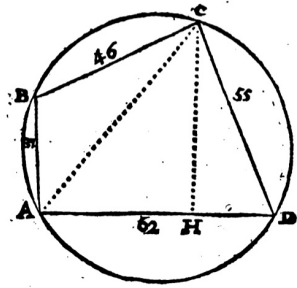
Ist niet van sijn voorsz. Meester Doctore Mulerio (die my voor t'angeslaghene *Vraeghstuck* belooft hadde *Niemant*, dien angaende, eenighe alder minste bericht te doen, des ick hem hertelijcken vertrout hebbe)

So heeft d'gemelte *Cautelaris* deur een sijnder Medegesellen (welcke zulcx mede niet van sich selfs, Ist niet, des twijffele, van mijn persoon, derf uytstoten) ende aenhanghers met dubbelde *Schalcke* ende *Archlistige* woorden tegens Konstaert *Vruchtlôs* verkregen: welcke Speciale manier doenmaels ende alsnoch, angaende oprechte *bewijsredenen wel*, ten ware deur partydige onderrichtinge, hem ombekant is. Maer *lieve konst-leser*, wat dunckt u van *sodanigen waenwetenden*, soeckt dese *Ian Beerntß*. anders, dan *uyt steeckēde Howaerdicheyt* in *uytwendige Slechticheyt eens Teerigen kleefts*: Ordeelt onpartydich.

Daer nae tot vindinghe vande perpendicular secht wt d'85^e.
questie Nicolai Petri sijnder Geometriæ.

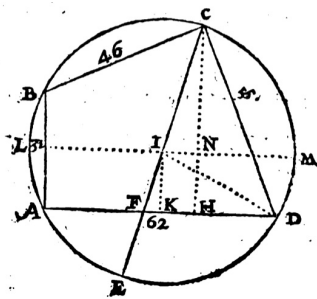
p. 24

ALDUS

DEUR d'Drie bekende zyden AC. CD. AD. soeckt des triangels ACD. Inhout: welke deur d'helft AD. (*sonder Bewijsreden, dan also gheleert te hebben*) ghedeelt zijnde, komt d'begeerde Perpendiculâr-linie CH. voortz d'deelen AH. DH. des Basis AD. soeckt hy mede al deur *Algebra* nae sijns leermeesters N.P. manier met dobbelder omwegē, daer hy (*verstandich* werckende) deur d'13e. des 2^{en}. ende 47e. des 1^{en}. *Euclidis Geometricè* wel gheringher ende konstigher alles had kunnen bekomen.

Om d'Diameter t'verkrieghen.

p. 25

POSEERT wederomme voor IK. 1^r. welke Quadrât tot KD. quadrât (*be-wijs van KD. kennisse*, om dat Nicolaus Petri aldaer zulcx leerde) komt t'quadrât ID. wiens *vierkâte zyde* ghesocht, is daermede ID. (*Bewijs als vooren*) d'halve diameter CE. van ghelijcken tot zijn vordere werckingen te komen LI. MI. gelijk. Daernae tot LI. d'ghesocht KH. adderende: Contrarie subduceerende d'voorschreven KH. van MI. zijn alsoo LN. MN. bekant: welke t'samen vermennichvuldighende, wt t'voorgebrachte *d'vierkante zyde* getrocken, Isalso (deur bewijs als geseyt) CN. lanckte ghevonden, welke van d'voorsz. Perpendiculâr-linie CH. gesubtraheert, komt tot Cossische vergelijkinge, deur welke d'waerdije voorgestelder 1^r. openbaer wierde.

Noemde d'selve linie CN. met *Nicolao Petrij t'middel proportionâl*, zonder te kunnen antwoorden: *Wat middel proportionâl te seggen ware*. Item welke

vande *drye middelen* te weten: *Arithmeticum*, *Geometricum* ende *Harmonicum* dese linie CN. toequame.

Waarmede *d'Autheur* van vordere examinatie opholdende, sach *d'Rosen* ende *Paerlen* voor *d'Varckens* niet behoren ghestroyt te werden, mede onnoodich zijnde alhier tot walghinghe des oprechten Konstbeminderen daer af yetz meer voor te brenghen.

Dan besluytende met alhier byghesetteder *Driehoeck*, Aldus: *Præbe aures inique mentis Aselle: Nolo te GUALTHERUS moveat, moveat tacitus Cōscientiae clamor, fidelium sensus, Doctorū autoritas, iudicium Posteritatis.*

Op d'syne werckinghe ten deele passende, omme daer deur d'syne waenverstant horende te besien, lieffelijcken sijnder leere, mijnder alderminste contentemente, hem overgegeven, welcke hy niet alleen wilde besien, maer synen welgemelten Meester schynende te verbieden, sodanighe geringhe, (Noemende t'bygesette een kladdewerck) nochtans overschone *Voorstel* (met *bewysreden, wel*) inde hant te nemē.

Met welcke verhaelde ende gestelde *P. Gualtheri* alle waere ende oprechte Konstbeminderē (voor al neffens V.E. veel besondere vrient verclaert, d'syne aengeslaghene *vrâchstuckē* in t'aldergeringste by desen waenwetendē ongesolveert ende ontbonden te zijn. d'Voorsz *Ian Beerntß* in recompense zijnder *Spits-feninige zelfs niet gemaecte voorreden en Tâl Quâl Solutie* als *Pharmacum* oft een *Medicyne* syner genesinge toepassende d'woorden *B. Augustini. Ascende homo adversum te tribunal mentis tuæ, & constituto in corde iudicio, adsit accusatrix Cogitatio, testis Conscientia, carnifex Timor, Dat is:* O mensche klimt op d'Rechter-stoel ws gemoets, ende in u herte t'Ordeel hebbende ghestelt: Laet *Bedenckinghe* d'aenklagher, *u Gewisse* d'ghetuyghe, ende *Vrese* d'scherprichter tegens u zijn. p. 26

Volche d'Driehoeck *byden Autheur* d'hoochvvanende lan Beerntsz. *als verhaelt en vermidts hy d'zelve in syne bewijs ten deele van-nooden waere, vriendelijcken gepresenteert, nochtans van dē selven gantsch verachtelijck geweygert. Nietemin*

Als een Lauren-krans alhier ghestelt.

p. 27

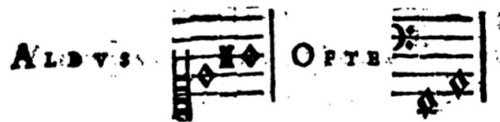
Tot lof ende der vryer konsten
ARITHMETICAE, GEOMETRIAE, MUSICAE
Hoogh-weerdicheyt

VERSOECKT Een Liefhebber vandien uyt t'punct D. (zijnde een Thiende gedeelte der linie AB.) desen Recht-hoeckighen Triangel CAB. waeraf d'Hypotenus BC. 17. in twee delen van C. na B. staende in reden als 169. tegens 120. bekant zy: in Tween van B. nae C. ontscheyden te hebben, Also: dat d'stucken in sodanighe Eeweredentheyte staen moghen, ghelijck *A.de.* teghens *de.Z* (Sijnde **d'Nieuwe Toetze** tusschen D. ende E. op **M^r. Michiels Vredeman** A°1612 uytgegeven **Violen Chijter** / byden zelven ingevoecht) klinckende d'gehele snaer teghens d'gestopte Toetze een volkomen Tertie.

p. 28

ALDUS OFTE

By d'deelen voorghestelder linien / beneffens byghevoechder Violen-Chijter oprechter Proportie alhier Arithmeticè eygentlick afgebeelt.

T'MIDDEL (Harmonicè) Proportionâl tusschen den Trianghel DEB. ende t'Trapezium ADCE. deur d'Scheyd-linie DE. ghedeelt zijnde: so t'Quotient in twee ghetalen driemalen onder ABC. (persoonen) af-gheleyt werdt, zulcx: Dat t'grootste A. tobehoorende, zy vierfoudich tegens t'minste van B. Item t'Meeste van B. drievoudich neffens t'Minste van C. Eyntlijck dat 't Grootste van C. vier-malen bevanghe t'Kleynste van A.

Werdt (volkomentlijcken) ghevraecht:

Nae d'deelen (A.B.C) toebehoorende. Facit: (A.B.C).

Oprechte onpartydige Konst-beminderen, Insonderheyt O veel-gunstighen, aller Momisten, verkorene Voorstander.

SIET alhier s'Autheurs pag. 6. Reg. 3. beloofde *Volcomene Solutie opgesetter Vragstucx*, d'verstandige Leser inder corte genoeg doende: Wtwysende geen *Binomia* ende *Apotoma* oft *Residua* (waarmede dese *lan Beerntß. Operatci* ganschlijck wert gerefuteert) geheel niet inde selve te kunnen komen.

Alles sonder getalē / allene (Theoricè dat is spiegelachtich) door goede Bewijsreden wel / ghestelt.

p. 29

AENGESIEN d *Diagonalen* AC. BD. (alles door *Bewijsreden wel* des 21^{en}. 3^{en}. ende 15e. des 1^{en}. *Euclidis* Item na't 9e. cap. *Almagesti* Ptolomei) bekendt zijn: diensvolgens d'*Parpendicular* oft *Nedervallende* CH. nae d'13^e. voorstel vanden 2^{en}. *Eucl.* vindende, waerdeur d'*Diameter* CE. openbaer sal wesen: overmidtz d'Trianghels CHA. CDE. deur d'21^e. ende 31^e. van t'derde boeck *Euclidis* elckanderen gelijk zijn:

Item CK. door 3^e. des 3^{en}. ende 47^e. van t'1^e. notoyr zijnde: was onmoghe-lijcken (want d'Driehoeken CIK. CFH. nae d'4e. des 6^{en}. boecx *Euclidis* geproportioneert zijn) CF. te verswiegen:

Wt welke noodtwendich d'Begheerde-linien DF. AF. ende EF. vermidtz d'Driehoecken ACF. EDF. als mede CDF. AEF. wt d'31e. van t'3e. 26e. des 1^{en}. Euclidis eeveredich zijn ghesproocken, in simpele (*Impropriè*) Radicale, ofte *Irrationale* ende niet in *Binomische* ende *Residuische* oft *Apotomische* getalen (als d'Syne overgegevene Operatci, so hy t'noemt, mede brenghet) te voorschijn komē.

Vorder *d'Speciale* manier, deur welke t' Inhout *Quadrilateri* kan verkregen werdē, is alhier t'syner onderwijs onnoodich te verhalen, want sulcx onnut is, ende geen plaetz heeft, voor ende aleer yemant verseeckert is *d'Voorgestelde* p. 30 *Figuyr* in een *Circkel* (onbedriechlijck) besloten te zijn, t'welck ommoghelijck is te weten, dan nyt verhaelde *Bewysreden* wel: al wanneer ende niet anders d'selve *Speciale manier Geometricè* gedemōstreert wert.

Daeromme alhier t'selfde verlatende, bewyse uyt t'1e. *Lemma Christophori Dibuadij in Euclidem*, volgens de 12e. 11e. 10e. 31e. 15e. 26e. ende 42e. des Eersten boecx, item 10e. ende 2e. *Axiom. Euclidis, t'Rectangulum* des gheheelen Basis in d'halfnedervallende, ofte *t'Parallelogram* van d'Perpendiculâr-linie ende d'halve Basis te zijn Area respectivelijcker drehoecken, deur beyde Perpendicularē, op AC. in M. ende N.' t'samen gedaē met d'halve Basis AC. behulp vermennichfuldigende, oft op AC. ende AD. apart vallende, d'Inhout van t'Voorgestelde ongheschickte inden Circkel beslotene Vierkant bekant te zijn:

welcke deur $\sqrt{11 - \sqrt{82\frac{3}{4}}}$ (wiens *Vindinge* op gebōdene *laer, Dach, Maent* ende *Uyr* in desen geēsints, pag. 14. Reg. 15. geroert, niet t'minste is) zijnde gedeelt.

Komt nade Rekeninghe *D. Alfonsi, Hyparchi, Ptolomei ofte Copernici, Tychonis* dach, uyren *d. 11e 19. d. 11e 7. d. 10e 19. Maij geē $\frac{1}{10}$ min* ofte meer: *seria 2. Anni Bisexti 1612*

PRACTICE.

Refuterende ofte verwerpende alsulcke Naem-achtige Operateurs overgegevene getalen, *gelyck pag. 18. voor Operatci gestelt zijn: Tot onderrichtinghe aller Waen-weteren docerende alhier gheheelijck in t'Voorgestelde Vråghstuck (eere des konsts) niet behooren ghestelt te zijn.*

Operatie ofte werckinghe.

Gelijck AD. 62. tegen AG. *961. also BC. 46. tegens BG. 713.

Anders door veranderinge

Als AD. 62. tegens BC. 46. zulcx AG. 961. tegens BG. 713.

*Reeden; d'verstādige des Konsts bekant.

p. 31

Wederomme.

Also AB. 31. neffens BG. 713. zulcx CD. 55. tegens CG. 1265.

Item verwisselende.

Gelijck AB. 31. tegens CD. 55. also BG. 713. tegens CG. 1265.

Voorts soo 't Rectangulum (AG. CG. 961 met 1265. facit 1215665. vermenigvuldicht zijnde) door BG. 713. gedeelt werdt: Komt voir DG. 1705.

Wes-halven bekant zijn. d'Diagonalen AC. 371. BD. 403 in verborghene ghetalen.

Daerna met Ptol. ofte Coper.

Gelijck 149513. tegēs 4557. alsoo

137641. tegens $\sqrt{4195\frac{2}{13}}$. AC. Rational $64\frac{76}{100}$. Diagonal.

Gelijck 149513. tegēs 4557. alsoo 162409. tegens $\sqrt{4950\frac{3}{53}}$. BD. Rational $70\frac{35}{100}$. Diagonal.

Volgents

Gelijck CH. $\sqrt{2560\frac{4085}{162409}}$. tegens AC. $\sqrt{4195\frac{2}{13}}$. also CD. 55. tegens CE. $\sqrt{4957\frac{108}{935}}$. ofte $70\frac{4}{10}$. Diameter.

Hier uyt bewyse deur d'voorgestelde Fyguere alleene simpele Irrationale, ende geene Bin. oft Res. voorschijn te komen

Aldus

1. Gelijck CK. $\sqrt{\frac{698659055667}{607409660}}$. tegens CI. $\sqrt{\frac{4624903}{3740}}$. also CH. $\sqrt{\frac{415771125}{162409}}$. tegens CF. $\sqrt{-}$.

Item

2. Gelijck AC. $\sqrt{4195\frac{2}{13}}$. tegens CF. $\sqrt{-}$. also ED. $\sqrt{1932\frac{108}{935}}$. tegens DF. $\sqrt{-}$.

Van ghelijcken

3. Als CD. 55. tegens CF. $\sqrt{-}$. also AE. $\sqrt{762\frac{2}{935}}$. tegens AF. $\sqrt{-}$.

Item

4. Gelijck CD 55. tegens DF. $\sqrt{-}$. also AE. $\sqrt{762\frac{2}{935}}$. tegens EF. $\sqrt{-}$.

Waarmede d'Autheur besluyt met Boëtio lib. 3. Met. 8.

p. 32

Eheu! quàm miseros tramite devio

Abducit Ignorantia

Dat is:

Hoe is *Onwetenhey*t (Eylaes) altijd geneghen,
Dat sy den armen mensch ley't op onrechte weggen.

Ende met Stobeo Serm. 37.

*Iis qui nihil sunt, invidet certè nemo,
At splendidis INVIDIA rebus est comes,
Hanc magna habet comitem PRUDENTIA*

Dat is:

*Daer d'Ackers vrucht-baer zyn, daer t'Vee met lust gaet groeyē,
Daer Moeder Konst godin haer melck-aders laet vloeyen
Op Konst-lievend-gemoet, om voort en vast te gaen
Met Wille-redens Konst / die altijd can bestaen.
En daer de vreed-saem Maecht Themis (O gulden tyden)
Met wijshey't t'landt bedaut, d'Inwoonders haer verblyden
Deur Vredens gulden staf. Ist niet een grooten wonder
Dat daer t'dorr' magher hart van Nydichey't blijft onder.
En niet in t'groey'saem pley'n kan scheppen soeten lust,
Daer Goed-genegenthey't met Reed'ns beschey't haer kust,
En van Pomonæ fruyt haer willen laten smaken,
Noch eewenwel moet gaen met mag're lee'n end' kaken!*

*Dan kōd jalours scheel-oogh haer's harts (tot levēs vreucht)
Al stellen in onrust dat leeft, en hem verheucht
In deuchdens rechte padt, daer al de Konsten bloeyen:
Sy deed' met een gedacht, s'naestens welvaert af-snoeyen.
Want daer sy Minder siet, met Slecht habijt bekleet
Van wetenschap als sy, houd s'wech haer slangich beet,
En laet Scyllæ geblas niet geern' over Hem komen,
Maer maeckt Hem geheel vry van al Charibdis stromen.*

FINIS

I. P. P

Beter benij't, dan beklaecht.